સન ૧૯૭૯.   આવૃત્તિ ૪ થી.   પ્રત ૪૦૦૦.

સોળ વરસની સતી

અને

નવ વર્ષનો પતિ

ભાગ ૧—૨ જો.

લેખકની પરવાનગીથી છપાવનાર

બુકસેલર જદુલાલ નારણદાસ.

ઠે શ્રી.શ્રીનારાયણના મંદીર પાસે [દુકાન]

અમદાવાદી બજાર, ગાંધીપોળ (ઘર)

મુ. નડીઆદ.

કીંમત રૂ. ૦-૧-૬.

ટુક સમયમાં ઘણોજ બહોળો ફેલાવો પામેલી હમારા તરફથી પ્રસિદ્ધ થએલી લોકપ્રિય બુક

મુંબાઇની શેઠાણી.

—ભાગ ૧–૨–૩—

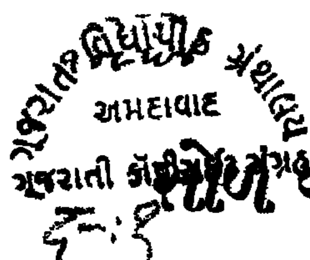
નો ગજાવર ઉઠાવ જોઇ નકલીઆતોનાં ટોળાં તીડની પેઠે ઉભરાઇ નીકળ્યાં છે. લખાણમાં સહેજસાજ ફારફેર કરી લેખક તરીકે પ્રસીદ્ધિમાં આવવાનો પ્રયત્ન કરનારને આથી

—જાહેર સૂચના આપવામાં—

આવે છે કે તેઓએ વૃથા દંભ તજી દઇ ઇર્ષાનો માર્ગ ત્યાગ કરવો. નહિતો હમારે નીરૂપાયે તેઓનાં નામ પ્રસીદ્ધ કરવાં પડશે.

ગ્રાહકોને નકલીઆતોથી સાવધાન રહેવા વીનંતી કરવામાં આવે છે

આપનો–જદુલાલ બુકસેલર–નડીઆદ.

શ્રીહરિ

સોળ વરસની સતી

અને

નવ વર્ષનો પતિ

ઉર્ફે

બાળલગ્નનો બળાપો.

ભાગ — પહેલો

રાગ બારમાસો

અરેરે સોળ વરસે, વીવા કર્યો તો હર્ષે,
માબાપ તો હુલાસી, મુજને અતી ઉદાસી— ૧

મારી બ્હાર જાન આવી, સખીઓ તે જોઇ આવી;
કે કંથ ઉમર નાની, અહીંઆં ક્યાં જુવાની— ૨

આ વાત સાભળીને, પડી હું મુર્છા ખાઈને;
એ ઇશ્ક કેમ કરવું, મુંઝાઇ મારે મરવું- ૩

મારે જુવાની ત્તાનો પિયુડો મારો નાનો;
માબાપે કીધું જુડુ, શોધ્યું ના જોડું રૂડું- ૪

હુ કહેતી'તી ફળીયામા; કે જઇશ સાસરામાં,
ત્યા જઇને રગ માણું, પણ આવુ ન્હોતું જાણ્યું-૫

માબાપે ઉંધુ કીધું, તેને કરવું મારે સીધુ,
કરી હર્ષથી સામેયુ, ફરી બહાર સર્વે ગયું- ૬

ગયા સર્વે મને મેલી, હું ઘરમા એકેલી,
વીચારમા થઇ ઘેલી, છુ દુ ખમા ડુબેલી- ૭

મને વાર નથી મરતાં, પણ આપઘાત કરતા;
અવતાર સાત આવે, આ એકે પાર આવે- ૮

જેવી પ્રભુની મરજી, એ વાત એણે સરજી,
એવુ મનમા વિચારી, બેઠી જઇ અગાશી- ૯

જોઉં જાન ચાલી આવે, ગોરીઓ ગીત ગાવે;
મને નયને નીર આવે, ઉદાશી ઉપજાવે- ૧૦

ગઈ જાન સૌ ઉતારે, જમવા સહુ પધારે;
વિચારના વીચારે, હુ રોઉં વારે વારે- ૧૧

પછીજ માંચરામા, હુ બેઠી તેની સામે;
નીરખીને મારુ બાળ, અંગે ઉઠે છે ઝાળ- ૧૨

હુ ઉઠી જ્યારે પરણી, નવ વાત જાય વરણી,
મને અતી રે બળાપો, કોને કહું કડાપો- ૧૩

હું બનીતી ડીવાની, થઈ જાન આવવાની.
સરવેજ રાડ પાડે બેસો વહુજી ગાડે- ૧૪

કે જઈને ગાડે બેઠી, પુરી ચીન્તામા પેઠી,
હેયુ ભરાઈ જાતુ, કે મુજને ન રહેવાતું- ૧૫

નીરખીને મારૂ મુખ, સૌ કે છે શુ છે દુ:ખ;
પીયર છે પનોતુ; વળી સાસરે છે સોનુ- ૧૬

લાખુ જવાબ દેતી, ઉપરે ન જીભ કેતી;
બીજાં શું બોલુ મારૂં, હું ક્યા જઈ ઉચારૂં- ૧૭

હુ એને નથી રોતી, પણ કંથ સામુ જોતી,
અરેરે નાનુ બાળ, હજુ વહે છે લાળ- ૧૮

અરે આનામા શુ છે, એ શંખ ભાણુવું છે,
કેવાં નસીબ બળીયાં, આશા થયાના પડીયાં ૧૯

રસ્તે જાતું છું રોતી, એમ સાસરામાં પોતી;
નણદીએ આવી સાથે, મુને ઝાલી એક હાથે- ૨૦

વહુ હવેલી જુવો તો, કાલાંજ શુ રૂવો છો,
પઇસા અહીં છે પુરા, વઇભવ નથી અધુરા- ૨૧

કેવા દીસે કબાટ, ખાસા પડેલા ખાટ,
વિવિધ નવ રંગ, જુઓ પડ્યા પલંગ- ૨૨

જોઇને આવુ સુખ, વીસારી મેલો દુઃખ;
શા માટે રે રડો છો, કાંઈ અમને કહો છો- ૨૩

એવું જ કીધું જ્યારે, કેતી હતી હું ત્યારે,
શરમાણી ખુબ ચીતે, કહેવું ન એવી રીતે- ૨૪

આ દુખ કયા બતાવુ, કોને કહુંજ આવું;
પણ જાણ્યું મનડામાં છે ઝાળ તનડામાં- ૨૫

બળી માળ ને હવેલી, ભલે બળી જાય વેલી;
મને સાસરૂ છે સુળી, પઇસામા મુક પુળી- ૨૬

જોઈને આ કબાટ, મુને થાય છે ઉચાટ;
તારી ખાટય નાખ ખુણે, મને દુઃખ આવી પુણે-૨૭

વિવિધ આ પલંગ, જોતાં નથી ઉમંગ,
તારો ભાઈ નાનો બાળ, દેખી ઉઠે છે ઝાળ- ૨૮

પણ મન માન્યો સ્વામી, હે દઇવ હું ન પામી;
મે વરત નહીં કરેલાં, બહુ પાપ તો ભરેલાં- ૨૯

પછી નણુદી મારી બોલી, વહુ જાવ બાર ખોલી
જઈ સુઈ તો રહોને, ઉદાસી મુકી દોને—   ૩૦

હું ગઈ ત્યાં ઉમંગે, પોઢયા પિયુ પલંગે;
જઈ ગોદડુ મેં તાણ્યુ, પિયુડે મારે જાણ્યું—૩૧

સામી ઉભેલી જોઈ, શું ચુડ આવી કોઈ;
મને જાણી એણે ભુત, હું જ એણે દુત—   ૩૨

તેણે તતં રાડ પાડી, તું તો દોડ મારી માડી,
કે વોય મારા બાપ, આ ક્યાંથી આવ્યું પાપ—૩૩

હું બોલુ થોડી થોડી, નણુદીજ મારી દોડી;
મારા ભાઈને આ મારે, કોઈ આવો આની વારે--૩૪

પોતેજ મોટી થઇ છે, એની બુધ્ધી ફરી ગઈ છે;
એમ બાર વાત થાશે, મારૂ હીણ બહુ સુંગાશે—૩૫

આ ઇશ કેમ થાશે, અહીં લાજ મારી જાશે,
શરીર મારૂં ધ્રુજે, વીચાર તો ન સુજે—   ૩૬

ભલે થાયે જે થવાનું, કરી કાઢ્યું મેં ખાવાનું;
પીયરથી જે લાવેલી, દીધું પલંગ મેલી—   ૩૭

વસ્તુ ખાવાની ઝાઝી, તે દેખી થયો રાજી;
એમ કહીને મેં ચખાડ્યું, હવે રાડ નહીંજ પાડું—૩૮

ખાતાં ખાતા તે બોલ્યો, તમે કોણ હો તે બોલો,
તુ શીદ આંહી આવી, તે દે મને બતાવી- ૩૯
રે શો જવાબ દેવો, કાંઇ ન જાણે એવો;
અરેરે ! છેક નાનો, બહુ વારે રહ્યો છાનો- ૪૦
વીચાર ઠીક કીધો, જવાબ ઠીક દીધો,
કહ્યુ મે વીચારી, હુ નારી છુ તમારી,- ૪૧
હું આવી છું ઉમગે, સુવા તમારી સગે,
રમોને રૂડે રગે, પ્યારા પિયુ ઉમગે- ૪૨
તુ શુ રમત લાવી, તે દે મુને બતાવી;
તું આવી ફોસલાવા, પેડા પુરા દે ખાવા- ૪૩
રમતની નથી ખામી, તમે ખાઓ મારા સ્વામી,
બહુ પ્યારથી જણાવ્યુ, રમત રૂડી ગણાવુ- ૪૪
સોળ સોગટાને પાસા, રમવા કર્યા છે ખાસા,
ચોપાટ છે આ પાસે, રમીએ આપણુ સાથે- ૪૫
તેમા જે કોઈ હારે, પ્રભુ ચઢે તેની વારે,
નાખોને દાવ સ્વામી, કાંઈ ન રાખો ખામી,-- ૪૬
રમતા રમતાં રૂએ, ટગમગ સામુ જુવે,
નીરખીને મારૂં મુખ, અતીશે લાગે દુ:ખ- ૪૭

આવા કજોડ સ્વામી, અક્કલ તણી છે ખામી;
એ બેઠા બેઠા રૂવે, વળી મારા સામુ જુવે— ૪૮

સમજ્યો ન કાંઈ બાળ, મને અંગે ઉઠી ઝાળ;
આ સાથે રે'વું વાસો, ઉંડા મુકયો નીસાસો— ૪૯

શી વાત કહુંજ એની, લાંબી કથા જ તેની;
નથી કહીજ જાતી, નથી છાતીમાં સમાતી— ૫૦

તું બહુજ મારી પ્યારી, તેથી તને ઉચ્ચારી;
જો બીજે કાને જાશે, ફજેતી મારી થાશે— ૫૧

આ એક દીન ખાસો, એવો બન્યો તમાસો;
હસવુ ને બીજી હાણ્ય, એ વાત આવી જાણ્ય— ૫૨

સૌ ગયા ગામ મેલી, હુ ઘરમાં એકેલી,
પીયુ ગયેલ રમવા, તે વખતે આવ્યો જમવા— ૫૩

આવીને તાણ્યો છેડો, મુકયો ન મારો કેડો;
તું આપ મને ખાવા, નહી તો ન દઈશ જાવા— ૫૪

બ્રાહ્મણ આવ્યો માગવાને, હું લાગી ભાગવાને;
આવી ઉભો ફળીમા, કે બાઈ તુ તો બીમા— ૫૫

હુ બીને નથી જાતી, પણ ખુબ શરમાતી,
માગે પિયુડો આવા, દ્રે તો કઉજ જાવા-- ૫૬

મુકાઓ મેં તો છેડો, તોયે ન મુકયો કેડો,
એ રાડ પાડી રૂવે, બ્રાહ્મણ ઉભો જોવે-- ૫૭

બ્રાહ્મણ વચન કે આવા, એને આપો બેન ખાવા,
બાળકની હઠ એવી, પણ માની હઠ કેવી— ૫૮

બ્રાહ્મણની શુણી વાણી, મુકયો નીસ સો તાણી,
હુ શું કઉ જવાબ, એ છોરૂનો છે બાપ— ૫૯

શરમાણી મનમા તો, આપી કર્યો મે જાતો;
આશીષ આપે આવી, લખ્યુ હશે જે ભાવી—૬૦

આવા બને તમાસા, તેથી નાખુ નીસાસા;
તુજ પાસ વાત થાય, બીજે તે કયા કહેવાય--૬૧

મગનની સુણી વાણી, તમે સમજો સૌ પ્રાણી,
અપુર્ણું રહેલી વાત, કહેવાસે બીજે ભાગ— ૬૨

ભાગ — બીજો

રાગ બારમાસી

નણંદીની સાથે રહું છુ, હુ બોમા ડુબી જઉ છુ.
સંસાર ચીત્ત છોડી, પ્રભુમાં ચીત્ત જોડી- ૬૩

વળી મનમા વિચારૂ, ઠરવાનું નથી બારૂ,
વીરહની અકળામણ; હુ ક્યા જઈને કાઢુ- ૬૪

પ્રીતમનુ દુઃખ ભારી, પ્રભુ ચઢજો મારી વારી;
સ્વામી છે મારો છોટો, માટે કરી દો મોટો- ૬૫

એમ કહીને રોઉ, પ્રીતમના સામું જોઉં;
ઉભો તો બાની પાસે, તે દેખી મુને નાસે- ૬૬

વળી દેખી તેના ચાળા, મારા મન બળે લાળા,
એ વાત ઉર વિચારી, પકડીતી વીષ ઝારી, ૬૭

આમાં વાંક નથી મારો, મુજ પીતા હત્યારો
દીકરી કજોડે આપી હાથે બન્યો છે પાપી- ૬૮

માતાના મન સાંધી, તો નાંખી મને બાંધી;
નાના પતિની સાથ, ઝલાવ્યો મારો હાથ- ૬૯

પતીને સમજાવ્યો, તોય ભાનમાં ન આવ્યો;
મને બા કહી બોલાવે, મારી પુઠળે તે આવે- ૭૦

સખી તું દુર થાને, ઘરમાંથી બહાર જાને,
વળી સુણી મારી વાતે, કરવા દે આપઘાતે- ૭૧

મને દુખ પડે છે બહુએ, હું કયાં જઇને કહુએ,
પતી તણા વીયોગ, શી રીતે હવે સહીએ- ૭૨

માટે સખી એ મારી, બંધ કરને તું બારી,
સંસારથી જવાની, આવી છે મારી વારી- ૭૩

રુજ માત પીતા એવાં, દુનીઆમા જોવા જેવા,
છુપેલા દેવ પુજી, ફરી માગી લેવા જેવાં- ૭૪

કુદરત અપાર ખુબી, માટે આવી તુ ઉભી;
પણ પ્રાણનાથ મારા, છે મુજને તારનારા- ૭૫

આવો ને મારા સ્વામી, રાખો જરા ન ખામી,
દુખ છે દીન દારા, દીલદાર યાર મારા- ૭૬

તારા ફોટા જ્યારે દેખુ, ત્યારે વાત એમ પેખું,
એ વાલા આવો પાસે, પુરોને મનની આશે- ૭૭

મને શીદ આમ બાળો, આવીને હવે ઠારો,
મારા મરણે માને બાપે, મે શુ કર્યાં ત્યા પાપે-૭૮

વળી પરણી માથા કાપ્યા, નવ સુખ મને આપ્યા,
મારા સુખના સમયે તે દુખ આગ આપ્યા- ૭૯

ઉંચી છે તારી મેડી, કુળવાન તારી પેઢી,
તે સર્વે અહીંયા રહેશે, નવ દુઃખે મારૂ લેશે- ૮૦

સરવે વાતે સુખી, પણ એક વાતે દુખી;
તે મન મારૂ જાણે, પીયુ દયા ન આણે- ૮૧

એમ કહીને બાર બેઠી, પછીથી ઘરમાં પેઠી;
પાણીડા ભરવા કાજે, પ્રીતમ મળ્યા ત્યા આજે-૮૨

મે હાથ તેનો ઝાલ્યો, પણ તે જરી ન હાલ્યો,
ઉપરથી બુમ પાડી, મારી આબરૂ બગાડી- ૮૩

તેથી હું ગભરાણી, ખુણે જઇ છુપાણી,
સાસુડી મારી ધાશે, અરેરે કેમ થશે- ૮૪

જાણ્યુ તું જઈ જમીશું, નીજ સાથમાં રમીશું;
ત્યા જઈને સુખ માણ્યું, તે લોકે સર્વે જાણ્યું– ૮૫

ખુણામા બેસી રોઉ, ફરી આડી અવળી જોઉં;
વીધીએ લખેલું દુ:ખ, તો ક્યાથી મળે સુખ– ૮૬

પછી મનમાં મુંઝાઉ, શી રીતે બહાર જાઉં,
જો આજ નહી જવાયે, સાસુડી ગુસ્સે થાયે– ૮૭

ફરી કરી વીચાર, નીકળી હું તો બહાર;
તેવામા નણદી બોલી, મારા ભાઈને શું મારે– ૮૮

વળી સુણી તેની વાણી, હું બહુ થઇ દીવાની;
સઉ વાત મનમા લાવું, પણ કોને કહું હું આવુ–૮૯

પીએર રહિને મેં તો, અધીક સુખ માણ્યું;
સાસરીએ પડશે દુ:ખ, મેં તેવું નોતું જાણ્યુ– ૯૦

વળી ગમતું નથી ખાવું, અરે શરીરે નાવું;
મને ઉંઘ નવ આવે, ઉદાસી ઉપજાવે– ૯૧

નીંદ્રા દેવીને તાબે, પ્રીતમ તો થયાતા;
મારા મનના ઉમળકા, મુજ મનમા રહ્યાતા– ૯૨

પછી હુ જઈને બોલી, દરશન દીયોને સ્વામી;
પડદો દીયોને ખોલી, નવ રાખો જરી ખામી- ૯૩

તોયે ન સામુ જુએ, પડયો પડયો તે રૂએ;
તે દેખી હુ ડરૂ છુ, નીજ સાથમા રહુ છુ- ૯૪

દીલ માહી દુ ખ સાહે, હીંમત કોઈ ન આવે;
મૂર્છા ખઈ પડતી, દીન રાત રહુ હુ રડતી- ૯૫

મરજો કુટુંબ કબીલો, મરજો ભાઇ છબીલો,
ઉદર પોતાનું ભરવા, તે પડયો વચ્ચે નડવા- ૯૬

પુત્રનું ભલું કરવા, માબાપ પડયા આડે,
પોતાનું ભલું કરવા, દીકરીને નાંખી ખાડે- ૯૭

આ જગતમા હમોને કો નથી તારનારો,
ઓ પ્રભુ આવ વારે, આવ્યો છે તારો વારો- ૯૮

માબાપે જન્મ આપી, મને દુ:ખમા છે નાખી;
સાસુ અને નણુદના, દુંકારા રહી છુ સાખી- ૯૯

બધી હમારી વાતો, નણુદીને જ્યારે કોધી,
ત્યારે ઉપરથી ગાળો, બે ચાર મુને દીધી- ૧૦૦

હક્ક છે પ્રભુજી મારો, શું જીંદગીને બાળો,
કો રીતે હું ન ફાવી, તેં મુજને છે તાવી- ૧૦૧

માટે બતાવો રસ્તો; આવે પીયુજી હસ્તો,
સૌ દુઃખ મારૂં તારી, મુજને લીઓ ઉગારી- ૧૦૨

શરીર સૌ સુકાઈ, ખોખુ થયું છે ખાલી,
તાકાત ન રહીરે, વીના મોતથી મરીરે- ૧૦૩

વળી નીશાળે જાતો, લેઈ રેવડી તે ખાતો,
તે ઘેર આવી કહેતો, મારે છે મુજને મેહેતો- ૧૦૪

આ બોલ સાંભળીને, ઘણી હું મનમા લાજુ,
જરી જો વચ્ચમાં બોલુ, યે હાડકુ ન સાજુ- ૧૦૫

સાસરીએ સાત માસ, રહી હતી હુ જ્યારે,
માબાપે મન વીચારી, આણુ કીધુતુ ત્યારે- ૧૦૬

પીયરમાં જઇને ભોજાઇ, હતી જે શાણી,
સાસરીઆ કેરા દુઃખની, વાતો કહી મે છાની- ૧૦૭

ભોજાઈ હતી જે ડાહી, સમજીને આવી આહી;
મુજને શીખામણુ દેવા, તે વાત બેઠી કે'વા- ૧૦૮

સતી મીરાંના દુ:ખનો, ચીતાર તેને કીધો,
બળેલા મારા જીવને, દીલાસો તેણે દીધો- ૧૦૯

બીજે ચીતારે તેણે, દમયંતીને દેખાડી;
મારા હૃદયને એવી, ધીરજની છાપ પાડી- ૧૧૦

દમયતી સતી શાણી, પ્રિતમે વન આણી;
તોયે તે નવ છોડે, સ્વામીની સંગ દોડે- ૧૧૧

માટે ઓ બેન મારી, હીંમત શું તું હારી;
આ દુઃખ શુ તું માને, ક્યાં ગઈ છે તારી સાને-૧૧૨

એમ કહી ભોજાઈ, મુને હીંમત ઘણેરી આલી,
રડતી મુને જોઇને, નીજ બાથમાં તો ઘાલી- ૧૧૩

ભોજાઈ ઠપકો દીએ, મુજ મન બહુ બીએ.
પસ્તાઇને શુ કરશો, મુંઝાઇ રોજ મરશો- ૧૧૪

દમયતી જુએ ને, પતિની સગ ગઇતી;
અરે અર્ધ વસ્ત્ર છતાં, નિજ સાદમાં તે રહીતી-૧૧૫

નળરાય તેહને તો, મુકીને ગયો નાસી;
પણ સતિ સુખ માણી, શોધી રહીતી ખ સી- ૧૧૬

કરતી હજારો વ્રત તે, શીદને ગયા ધોવાઇ;
એ સર્વે ઇશ જાણે, તુજ કર્મની નવાઇ- ૧૧૭

જેનો અપાર મહીમા, મોટો રહ્યો છવાઇ;
કુલટાઓ સુખ માણે, તુજ કર્મની નવાઈ- ૧૧૮

દીકરીને દુઃખ શું છે, તે તો કોઇ ન જાણે;
ગૃહસ્થો થવા તણા, તે વીચારો ઉર આણે- ૧૧૯

હવે ઓ બેન મારી, કહું છું કથા હું સારી,
છે સર્વે વાતે સુખ, પ્રીતમ ભારી દુ ખ- ૧૨૦

મગન તો પુછે છે, શી રીતે તો રહેશે;
બાકી રહેલું એનુ, ત્રીજા ભાગમાહી કહેશે- ૧૨૧

શ્રી લક્ષ્મીવિજય પ્રી. પ્રેસ (બાન્ચ) મા દેસાઇ રાયચંદ
છગનલાલે છાપી. નગરશેઠ મારકીટ રતનપોળ-અમદાવાદ.
અને
બુકસેલર જડુલાલ નારણદાસે નડીઆદમાથી પ્રસિદ્ધ કરી

તમામ જાતનાં પુસ્તકો સસ્તા ભાવથી

મળવાનું મુખ્ય ભરૂસાપાત્ર ઠેકાણું

બુકસેલર

જદુલાલ નારણદાસ.

નડીઆદ.

તા. ક.—

છપાય છે.

વરઘેલી વીણા. ભાગ ૧-૨.

જાહેર ખબર વાંચતા રહેજો.